ग्रहभीतिजित् पु॰ ग्रहभीतिं जयति जि–क्विप् ६त॰। (चिड़ानाम) गन्धद्रव्ये राजनि॰।

ग्रहभोजन न॰ ६त॰। ग्रहाणां देवे बलिरूपे गुड़ौदनादि द्रव्ये ग्रहयज्ञशब्दे विवृतिः।

ग्रहमण्डल न॰ ६त॰। १ग्रहसमूहे। ग्रहोद्देशेन पूजा मण्डलम्। तत्पूजार्थे अष्टपद्माकारे २स्थानभेदे च ग्रहयज्ञशब्दे विवृतिः।

ग्रहमैत्र न॰ ग्रहयोर्दम्पतिचन्द्राधिष्ठितराशिपयोर्मैत्रम्। विवाहे विचारणीये दम्पतिराशिपग्रहयोर्मैत्रे। उपयमशब्दे विवृतिः।

ग्रहयज्ञ पु॰ ग्रहाणां तदुद्देशेन यज्ञः। शान्तिपृष्ठ्याद्यर्थं ग्रहोद्देशेन क्रियमाणे यज्ञभेदे तदारम्भकालादिकम् संस्का॰ त॰ उक्तं यथा

दीपिकायाम् "शुभग्रहार्कवारेषु मृदुक्षिप्रध्रुवेषु च। शुभराशिविलग्नेषु शुभं शान्तिकपौष्टिकम्"। मृदुगणः चित्रानुराधामृगशिरोरेवत्यः। क्षिप्रगणोलघुगणः पुष्याश्विहस्ताः। ध्रुवगणोरोहिण्युत्तरात्रयम्। "गोचरे वा विलग्ने वा ये ग्रहारिष्टसूचकाः। पूजयेत्तान् प्रयत्नेन पूजिताः स्युः शुभावहाः" गोचरे स्वराश्यपेक्षया यदा कदापि। विलग्ने जन्मलग्ने सूचका न तु रिष्टकारकाः। तेन दुष्टग्रहसूचनीयदोषोपशमनं फलम्। मत्स्यपुराणे "उत्सवानन्दसन्तानयज्ञोद्वाहादिमङ्गले। मातरः प्रथमं पूज्याः पितरस्तदनन्तरम्। ततो मातामहाद्याश्च विश्वेदेवास्तथैव च"। नान्दीमुखे वारादिदोषोनास्ति। "नान्दीमुखे पितृश्राद्धे संक्रान्त्यां ग्रहणद्वये"। अत्र शूद्रस्याप्यधिकारः "स्मार्त्तं शूद्रः समाचरेदिति" वचनात् अस्य स्मार्त्तत्वेन प्रतिनिधिनाप्यारम्भः कर्त्तव्यः "श्रौतं कर्म स्वयं कुर्य्यादन्योऽपि स्मार्त्तमाचरेत्। अशक्तौ श्रौतमप्यन्यः कुर्य्यादाचारमन्ततः" इति शातातपीयात्। अन्तत उपक्रमात् परतः। तत्प्रकारः मत्स्य पु॰ ९२ अ॰ उक्तो यथा

"श्रीकामः शान्तिकामोवा ग्रहयज्ञं समारभेत्। वृद्ध्यायुःपुष्टिकामो वा तथैवाभिचरन् पुनः। येन ब्रह्मन्! विधानेन तन्मे निगदतः शृणु। सर्वशास्त्राण्यनुक्रम्य संक्षिप्य ग्रन्थविस्तरम्। ग्रहशान्तिं प्रवक्ष्यामि पुराणश्रुतिनोदिताम्। पुण्येऽह्नि विप्रकथिते कृत्वा ब्राह्मणवाचनम्। ग्रहान् ग्रहादिदेवांश्च स्थाप्य होमं समारभेत्। ग्रहयज्ञस्त्रिधा प्रोक्तः पुराणश्रुतिकोविदैः। प्रथमोऽयुतहोमः स्याल्लक्षहोमस्ततः परम्। तृतीयः कोटिहोमस्तु सर्वकामफलप्रदः। अयुतेनाहुतीनाञ्च नवग्रहमखः स्मृतः। तस्य तावद्विधिं वक्ष्ये पुराणश्रुतिभाषितम्।

ग्रहवेदिः—"गर्तस्योत्तरपूर्वेण वितस्तिद्वयविस्तृताम्। वप्रद्वयावृतां वेदिं वितस्त्युच्छ्रयसम्मिताम्। संस्थापनाय देवानाञ्चतुरस्रामुदङ्मुखाम्। अग्निप्रणयनं कृत्वा तस्यामावाहयेत् सुरान्। देवतानां ततः स्थाप्या विंशतिर्द्वादशाधिका३२। सूर्य्यः सोमस्तथा भौमो बुधजीवसितार्कजाः। राहुः केतुरिति प्रोक्ता ग्रहा लोकहितावहाः"।

मण्डलेस्थानम्—"मध्ये तु भास्करं विद्याल्लोहितं दक्षिणेन तु। उत्तरेण गुरुं विद्याद्बुधं पूर्वोत्तरेण तु। पूर्वेण भार्गवं विद्यात् सोमं दक्षिणपूर्वके। पश्चिमेन शनिं विद्याद्राहुं पश्चिमदक्षिणे। पश्चिमोत्तरतः केतुं" स्थापयेच्छुक्लतण्डुलैः"।

अधिदेवता—"भास्करस्येश्वरं विद्यादुमाञ्च शशिनस्तथा। स्कन्दमङ्गारकस्यापि बुधस्य च तथा हरिम्। ब्रह्माणञ्च गुरोर्विद्याच्छुक्रस्यापि शचीपतिम्। शनैश्चरस्य तु यमं राहोः कालं तथैव च। केतोर्वै चित्रगुप्तञ्च सर्वेषामधिदेवताः"।

प्रत्यधिदेवता—"अग्निरापः क्षितिर्विष्णुरिन्द्र ऐन्द्री च देवताः। प्रजापतिश्च सर्पाश्च ब्रह्मा प्रत्यधिदेवताः"।

पञ्चलोकपालाः—"विनायकं तथा दुर्गां वायुमाकाशमेव च। आवाहयेद्व्याहृतिभिस्तथैवाश्विकुमारकौ"।

ग्रहवर्णः—"संस्मरेद्रक्तमादित्यमङ्गारकसमन्वितम्। सोमशुक्रौ तथा श्वेतौ बुधजीवौ च पिङ्गलौ (पीतौ)। मन्दराहू तथा कृष्णौ धूम्रं (चित्रम्) केतुगणं विदुः"।

ग्रहवर्णानि देयानि वासांसि कुसुमानि च। धूपामोदोऽत्र सुरभिरुपरिष्टाद्वितानकम्। शोभनं स्थापयेत्प्राज्ञः फलपुष्पसमन्वितम्।

ग्रहबलिः—गुड़ौदनं रवेर्दद्यात्सोमाय घृतपायसम्। अङ्गारकाय संयावं बुधाय क्षीरषष्टिकम्। दध्योदनञ्च जीवाय, शुक्राय च घृतौदनम्। शनैश्चराय कृसरमाजमांसञ्च राहवे। चित्रौदनञ्च केतुभ्यः सर्वैर्भक्ष्यैरथार्च्चयेत्"। "प्रागुत्तरेण तस्माच्च दध्यक्षतविभूषितम्। चूतपल्लवसंछन्नं फलवस्त्रयुगान्वितम्। पञ्चरत्नसमायुक्तं पञ्चभङ्गसमन्वितम्। स्थापयेदव्रणं कुम्भं वरुणं तत्र विन्यसेत्। गङ्गाद्याः